

GYAKORLATORIENTÁLT KÉPZÉSSEL A LEMORZSOLÓDÁS ELLEN

Edita SZABÓOVÁ¹

ABSTRACT

The study presents the content of methodological training courses for teachers of the Teacher Training Department, Kindergarten and Teacher Training Department at the J. Selye University in Komárno. For the purpose of this training course, multiple group sessions took place. Previous surveys showed that almost half of all students experienced problems in the professional planning of the kindergarten teacher training process and also had problems with understanding the essentials of organization, implementation and evaluation. The focus of the meetings was on the practice-oriented training modules those are applicable for basic educational form in our area. We explored the structure of the current kindergarten state education program and its detailed analysis. The ways and modes of students' preparation in this area were emphasized too. This procedure was followed by the unification of the structure of educational curriculum and the anticipations. The purpose of this training practice is the rejection of students' dropout during their studies. Effectiveness of this study will be measured in the academic year 2020/2021.

KEYWORDS

Janos Selye University, teachers, students, practice-oriented training, nursery school state curriculum, educational plans, professional competencies, effectiveness, drop-out

BEVEZETÉS

A komáromi Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Óvó – és Tanítóképző Tanszék oktatói nagyon fontosnak tartják az óvodapedagógus képzésben a gyakorlatorientált tananyagterhelés beiktatását. Az előző néhány év felmérései bizonyítják, hogy átlagban a hallgatók 35 % - nál probléma adódik az óvodai nevelő-oktató folyamat szakszerű tervezésénél, a szervezés, a megvalósítás és az értékelés lényegének megértésénél. E tényből kiindulva az oktatók úgy döntöttek, hogy szükséges e területen belül az egyeztetés, mégpedig a nevelő-oktató tervek és ebből kifolyólag az írásos előkészületek szerkezetének egységesítése, hiszen az egyes módszertani tantárgyak keretén belül követelményként jelenik meg. Ennek érdekében a tanszéken belül többszörös csoportos foglalkozásra került sor. A találkozások középpontjában az alapképzésben alkalmazható gyakorlatorientált képzési módok kerültek megvitatásra az említett területet érintve.

Ismertetésre került az aktuális óvodai állami oktatási program szerkezete, majd annak részletes elemzése, és a hallgatók felkészítési módja e területen belül. Ezt követte a nevelő-oktató tervek és az előkészületek szerkezetének egységesítése. Az oktatók leszögezték annak hasznosságát is, hogy a gyakorlatorientált jellegű órákon a hallgatók társaiktól is meríthetnek ötleteket, értékelhetik azokat, ami nagyban hozzájárul szakmai kompetenciáik fejlesztéséhez [1].

¹ PaedDr. Edita Szabóová, PhD., Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Óvó- és Tanítóképző Tanszék, Bratislavská cesta 3322, 945 01 Komárno, e-mail: szaboovae@uj.sk

A tanulmány egyes fejezetei és alfejezetei a leírtak tükrében mutatják be az óvodai állami programokat, részletesen az aktuális óvodai állami oktatási program szerkezetét, a nevelő – oktató terv és ehhez kötődően az írásos előkészületek egységesített szerkezetét, ami közös munka eredménye.

AZ ÓVODAI ÁLLAMI OKTATÁSI PROGRAMOK

Szlovákiában már 2008 óta kötelező a közoktatásban az állami oktatási programok alkalmazása, amelyek meghatározzák a különböző szintű oktatási intézményekben a tanulók részére azon követelményeket, amelyeket az adott szint befejezéséig el kell érniük. Mivel az óvodákban iskolaköteles kor előtti oktatás folyik, ezért a 245/2008- as Közoktatási Törvény értelmében [2] ezen a fokozaton is kötelező a tervezés összes szintjén az óvodai állami oktatási program követelményeinek figyelembevétele.

Óvodai állami oktatási programok rövid áttekintése 2008-tól napjainkig

Az első óvodai állami oktatási programot 2008. június 19-én fogadták el, az „Állami oktatási program ISCED 0 – iskolaköteles kor előtti oktatás” megnevezéssel [3]. A program 2008. szeptember 1-jétől lépett érvénybe, de azon óvodapedagógusok számára, akik még nem kívánták alkalmazni csak 2009. szeptember 1-jétől vált kötelezővé. A program meghatározta az óvodáskorú gyermekek kulcskompetenciáit, a témaköröket, művelődési területeket, művelődési standardokat (követelményrendszert és a tartalmi tananyagtartalmakat) és a tevékenységi formákat. Érvényessége 2015. augusztus 30-ig tartott, de csak azon óvodákban, ahol a pedagógiai közösség csatlakozott az ún. pilot csoporthoz, amely tagjai a 2015. március 10-én elfogadott innovált, az „Állami oktatási program iskolaköteles kor előtti oktatási szakasza az óvodákban” megnevezéssel rendelkező dokumentum [4]. Az említett program meghatározta az óvodáskorú gyermekek kompetenciáit (az előző programhoz mérten más megnevezésekkel), a művelődési területeket (változtatott formában és időegységi alkalmazási javaslatokkal), a művelődési standardokat (bővítve az értékelési kérdésekkel), és a tevékenységi formákat (szintén változtatott formában, de csak a megnevezésüket illetően). Kimaradtak az előző programban felvázolt témakörök. A többi óvoda pedagógusa számára továbbra is a 2008-as program alkalmazása volt kötelező egészen 2016. augusztus 31-ig, mivel 2016. szeptember 1-jétől már a 2016-os óvodai állami oktatási program alkalmazása vált kötelezővé, amelyet minden szlovákiai óvodában napjainkig alkalmaznak.

A következő alfejezetben részletesen kerül bemutatásra ezen dokumentum szerkezete, mint a nevelő-oktató tervek és előkészületek kidolgozásának kiindulópontja, amely elemzésével foglalkoztak az oktatók az első találkozó alkalmával, mégpedig az azonos szlovák és magyar nyelvű kifejezések tisztázása érdekében.

A megbeszélés folyamán elemzésre kerültek azon stratégiák, amelyek által a hallgatók megtanulnak tájékozódni az aktuális óvodai állami oktatási programban. Első lépésként ismerkednek azon szakszavakkal (úgy magyar, mint szlovák nyelven), amelyek a programban megjelennek. Lehetőségük van a hallgatóknak a nyomtatott, vagy az elektronikus változat használatára. A programon kívül előkerül azon módszertani anyag is, amelyben megtalálhatók a leggyakrabban előforduló kifejezések úgy szlovák, mint magyar nyelven. A szakszavak ismerkedésénél kikeresik az előfordulókat a programban, amihez magyarázat társul, illetve a hallgatók kérdéseire, meglátásaikra való válaszadás az oktató által. Amikor már képesek tájékozódni a programban, ismerik a szakszavakat mindkét nyelven az oktató meghatároz egy tevékenységet, nevelő-oktató célt, nevelő-oktató stratégiákat, amely alapján a hallgatók keresik azon követelményt a meghatározott művelődési területen/alterületen belül, amelyből az oktató kiindult. Ezt követi az a lépés, amikor az oktató határozza meg a követelményt, amelyhez a hallgatók megnevezik a hozzá tartozó művelődési területet/alterületet, majd tevékenység-

get, nevelő-oktató célt, nevelő-oktató stratégiákat fogalmaznak meg. Természetesen ezt megelőzi az egyes fogalmak értelmezése, mégpedig interaktív módon.

Az aktuális óvodai állami oktatási program szerkezete

Az aktuális óvodai állami oktatási programot 2016. július 6-án hagyta jóvá a Szlovák Köztársaság Oktatásügyi Minisztériuma a 2016-17780/27322:1-10A0 szám alatt az „Állami oktatási program iskolaköteles kor előtti oktatási szakasza az óvodákban“ megnevezéssel [5]. SVP 2016 Kötelezővé 2016. szeptember 1-jén vált.

Az aktuális óvodai állami oktatási program meghatározza az alábbiakat:

- A nevelés és oktatás fő célját: az optimális kognitív, szenzomotoros és szocio-emocionális szint elérését, ami segíti a gyermeket a kötelező iskolakezdésben és a társadalmi élet tevékenységeiben.
- A művelődési fokozatot, mint az óvodai (iskolaköteles kor előtti) művelődést: amelyet a gyermek az óvodai oktatás befejezésével ér el: általában az adott év aug. 31-ig, a 6. életévét betöltő gyermeket érinti. A művelődési fokozat megszerzését tanúsítvány igazolja – ezt 2017 januárjától 2019. augusztus 31-ig csak a törvényes képviselő kérvényezésére volt köteles kiadni az óvodavezető.
- Az abszolvens profilját: amely értelmében a gyermek az óvodai oktatás befejezésével felkészült a kötelező iskolai oktatásra és a társadalmi élet egyéb aktivitásaira. Az iskolaköteles kor előtti oktatási szakasz megteremti a következő művelődési szintek alapfeltételeit.
- A gyermek kompetenciáit, amelyek a következők:

kommunikációs kompetenciák – a verbális és a nonverbális kommunikáció;

matematikai, természettudományos és technológiai kompetenciák – az elemi matematikai műveletek, kísérletek, felfedezések a tudomány és technika terén;

digitális kompetenciák - a digitális eszközök használata elemi szinten;

a tanulás tanulása, problémamegoldás, alkotói és a kritikus gondolkodás kompetenciái – az effektív tanuláshoz szükséges kompetenciák, a problémamegoldó készségek, az alkotói és a kritikus gondolkodás alapjai;

szociális és személyes kompetenciák - az egyén beilleszkedése a szociális csoportba, érvényesülése a csoporton belül, a csoporttársak és a felnőttek közti kapcsolatok alakítása;

állampolgári kompetenciák - az identitástudat, a társadalomhoz és a nemzetiséghez való viszony;

munkakompetenciák - a munkához való pozitív viszony, munkajellegű tevékenységek végzése elemi szinten.

- A művelődési területeket, amelyek a következők:

„*Nyelv és kommunikáció*“- amely olyan területekre/tartalmakra fókuszál, amelyek a beszéddel és az írott szöveggel kapcsolatosak. Alterületei: a *beszéd* (ezen belül: tárgyalás; artikuláció és kiejtés; nyelvtani helyesség) és az *írott szöveg* (ezen belül: az írott szöveg tartalmának és jelentőségének megértése; az írott szöveg funkciójának megértése; a szöveg közvetlen jelentésének megértése; a szöveg közvetett jelentések megértése - szókincs; a műfajok és az írott szöveg jellemzőinek nyelvi eszközeinek ismerete; az írott szöveg formális jelentőségének megértése; könyvnyomtatás és könyvszerkezet ismerete; fonológiai folyamatok és tudatosítás; az írás grafomotoros feltételei.

„*Matematika és információkezelés*“- amely olyan területekre/tartalmakra irányul, amelyek a matematikai műveletekkel és a digitális eszközök alkalmazásával kapcsolatosak. Alterületei: számok és kapcsolatok; geometriai és mérés; logika; és az információkezelés (digitális játékok szabályainak értelmezése, digitális játékok alkalmazása stb.).

„*Ember és a természet*“- amely olyan területekre/tartalmakra összpontosít, amelyek az emberrel és környezetével kapcsolatosak. Fontos, hogy a természethez pozitívan viszonyuljanak [6, 7]. Alterületei: a természet észlelése; növények; állatok; ember; élettelen természet; természeti jelenségek.

„*Ember és a társadalom*“- amely olyan területekkel/tartalmakkal foglalkozik, amelyek az embert körülvevő társadalmi tényezőkre épülnek. Alterületei: tájékozódás az időben; tájékozódás a környezetben; közlekedési nevelés; a környék földrajza; a környék történelme; nemzeti öntudat; emberek a közeli és távoli környezetben; az etikett alapjai; emberi tulajdonságok és érzelmek; proszociális nevelés.

„*Ember és a munka világa*“- amely olyan területekre/tartalmakra terjed ki, amelyek az embert körülvevő tárgyak és anyagok megismerésére és felhasználásra szolgálnak. Alterületei: anyagok és azok tulajdonságai; konstruálás; felhasználási készségek; a gyártás technológiája; mesterségek/foglalkozások.

„*Művészet és kultúra*“-olyan területekre/tartalmakra helyezi a hangsúlyt, amelyek a zenei neveléssel és a vizuális/képzőművészeti neveléssel kapcsolatosak. Alterületei közé tartozik a zenei nevelés. A művészeti nevelés, kiváltképp a zenei nevelés rendkívül pozitívan hat a komplex személyiség harmonikus fejlődésére, valamint pozitív transzfethatásának köszönhetően egyéb, nem zenei jellegű képességekre és készségekre, pl. a megismerő képességekre, intellektuális képességekre, a logikus gondolkodásra, problémamegoldásra és kommunikációra [8, 9].

A zenei nevelés al-alterületei: ritmusgyakorlatok; vokális/énekes tevékenységek; instrumentális/hangszeres tevékenységek; észlelési tevékenységek; zenei-mozgásos tevékenységek; zenei – dramatikus tevékenységek.

A művészet és kultúra művelődési terület második alterülete a képzőművészeti nevelés, amely al-alterületei: képzőművészeti tevékenységek síkbeli formákkal; képzőművészeti tevékenységek térbeli formákkal; képzőművészeti tevékenységek színekkel; színesztézia – több érzékszervvel való észlelés.

„*Egészség és mozgás*“-amely olyan területet/tartalmakat mutat be, amelyek az egészséges életmód kialakításával, illetve a mozgással kapcsolatosak. Az egészséges

életmód kialakulásának egyik fontos színtere az óvoda. Alterületei: egészséges életmód; higiénia és önkiszolgálás; mozgás és testi rátermettség.

A program meghatározza a következőket is:

- A művelődési standardokat (az egyes művelődési területekhez rendelve), amelyek a következők: követelményrendszer/teljesítményi standardok: azon követelményeket határozzák meg, amelyeket minden gyermeknek az óvodáskor végére kell elérnie; tantervi tananyagtartalom/tartalmi standardok: a tartalmat, megvalósítási lehetőségeket határozzák meg az egyes követelményekhez rendelve, amelyek ötletekkel gazdagítják az óvodapedagógusokat az egyes tevékenységek megvalósításához, amelyek folyamán elérhetik a meghatározott követelményt - célt; értékelő kérdések: amelyek segítik az óvodapedagógusokat az elért eredmények kiértékelésénél.
- A tanítási nyelvet, amely Szlovákiában lehet államnyelv, illetve nemzetiségi kisebbségek nyelve. Az óvoda tanítási nyelvét az alapítólevél határozza meg. Abban az esetben, amennyiben más, mint államnyelvű (szlovák) a tanítási nyelv, az óvoda minden dokumentációját két nyelven kötelező vezetni: államnyelven (szlovák nyelven) és az óvoda tanítási nyelvén.
- Az óvodai nevelő-oktató tevékenység szervezési feltételeit, ahol azon tevékenységformák jelennek meg, amelyeken belül folyhatnak a nevelő-oktató tevékenységek. Ezek a következők:

Játékok és a gyermek által szabadon választott tevékenységek - olyan spontán, vagy az óvodapedagógus által kezdeményezett játékok: reggeli szűrés, reggeli kör – a gyülekező és a délutáni eltávozás időszakában – párhuzamosan a művelődési tevékenységek is megvalósíthatók.

Egészségfejlesztő gyakorlatok – a testmozgásra irányuló szervezett gyakorlatok, mozgásos játékok, amelyeket ajánlatos a játékos tevékenységek után beiktatni,

Művelődési tevékenységek – tervezett tevékenységek, a követelményrendszer/teljesítményi standardokat követve (individuális, csoportos, illetve frontális tanulásszervezéssel). Megvalósulhat más tevékenységi formában is. Az idejét tekintve: a gyermekek egyéni fejlődési üteme, életkori sajátosságuk és szükségleteik szerint.

Szabad levegőn való tartózkodás - pedagógiai, rekreációs és egészségvédelmi funkciója van. Ide tartoznak a spontán mozgásos tevékenységek, szabad játékok a gyermekek választása alapján, séta. Művelődési tevékenységek, egészségfejlesztő gyakorlatok is megvalósíthatók e tevékenységi forma keretén belül, de lényeges, hogy ne menjen a szabad mozgás kárára. Csak kedvezőtlen időjárás esetében rövidíthető, ill. kihagyható – ilyenkor mozgástér biztosítása szükséges a csoportszobában, ill. a tornateremben.

Életvitelt megalapozó tevékenységek - amelyek a nap folyamán többször is alkalmazásra kerülnek.

Ide tartozik:

az étkezés – 3 óras időközökben: tízórai, ebéd, uzsonna;
a pihenés – ebéd után (minimum 30 perc a fekhelyen), heterogén életkorú csoportnál differenciálás ajánlott. Ebben az időszakaszban tiltottak a körtevékenységek;
az önellátás - a személyi higiénia, étkezési szokások, öltözködés stb.

Az óvodai állami oktatási programban utalások is megtalálhatók:

- Az óvoda kötelező személyi (perszonális) feltételeire, amely az óvodavezető és a többi pedagógiai alkalmazott jellemzőire utal (végzettség, kompetenciák stb.).
- Az óvoda infrastrukturális feltételeire, amely azon feltételeket tárja fel, amelyek adóttak, illetve kialakítás alatt vannak ahhoz, hogy az óvodai program céljai és tananyag-tartalma megvalósítható lehessen.
- Az egészség és a biztonság feltételeire, amelyet részletesen a 124/2006 törvény tárgyal. Lényeges, hogy biztosítva legyen a gyermek védelme, fiziológiai szükségletei, egészségvédelme;
- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésére és oktatására, amely alatt az inkluzív nevelés és oktatás biztosítását érti. Felhívja a figyelmet arra, hogy minden óvoda köteles lenne az elfogadásra, abban az esetben, ha szükséges. Kiemeli, hogy minden gyermeknek joga van a differenciált nevelésre és oktatásra.
- A helyi óvodai program kidolgozásának alapelveire és feltételeire, amely azon alapelveket összegzi, amelyeket a helyi óvodai program kidolgozásánál szükséges figyelembe venni [5].

Az aktuális óvodai állami program a tervezés első szintjeként jelenik meg. Ezt követi az ezen dokumentumból kiindulva megalkotott helyi óvodai program, amely a második szintű tervnek tudható be. A tanulmány e program szerkezetét nem tárgyalja, mivel a hallgatók a képzés folyamán ennek szerkezetével foglalkoznak csak, illetve pedagógiai gyakorlatuk folyamán betekintést nyerhetnek az ilyen jellegű dokumentumokba abban az óvodában, ahol gyakorlatuk folyamán tartózkodnak. A tervezés harmadik szintje a nevelő-oktató tervek, amely szerkezetét a tanulmány következő fejezete mutatja be, illetve e fejezeten belül az előkészület szerkezete is bemutatásra kerül.

AZ ÓVODAI NEVELŐ – OKTATÓ TERV ÉS AZ ELŐKÉSZÜLETEK SZERKEZETE

A tervezés egy bizonyos időegységre szóló tudatos pedagógiai cselekvés, előre átgondolt cél-látás – azon alternatívák végig gondolása és rögzítése, amelyek révén megvalósítható a nevelő-oktató folyamat [10]. Ennek tükrében a megbeszélésen megvitatásra került az a tény, hogy szükséges az óvodai nevelő-oktató tervek és az írásos előkészületek szerkezetének egységesítése. Ebből kiindulva a fejezet első alfejezete azon óvodai nevelő-oktató terv szerkezetét mutatja be, amely elfogadásra került, a második alfejezet pedig azon írásos előkészületek szerkezetét ismerteti, amelyek alkalmazásra kerülnek majd az oktatás folyamán minden módszertani jellegű tantárgyat oktató számára. Közöttük prioritást élveznek azok a tantárgyak, amelyek az államvizsga részeként is megjelennek: a testnevelés, a zenei nevelés és képzőművészeti nevelés.

Az óvodai nevelő – oktató tervek szerkezete

A hallgatók az alapképzés 3. szemeszterében az iskolaköteles kor előtti oktatás didaktikája tantárgy keretén belül csoportokban (maximum 5 fő) készítenek nevelő – oktató terveket, melyeket bemutatnak egymásnak, szakmailag elemeznek. A megbeszélés folyamán a felvezetés után az oktatók különféle tervajánlatok megvitatása után megegyeztek abban, hogy alapul használják az iskolaköteles kor didaktikája tantárgy keretén belül alkalmazott tervvázlatot, amelyet az 1. táblázat szemléltet.

1. táblázat: az elfogadott óvodai nevelő-oktató terv szerkezete

Tematikus egység		Téma		Korcsoport		Dátum	
Művelődési terület/alterület	Követelmény	Tevékenység	Nevelő-oktató cél	Nevelő-oktató stratégiák	Létszám szerinti szervezési formák	Tanulási források	Értékelés módja és eszközei

A nevelő – oktató terv egyes részeinek magyarázata:

Tematikus egység: a hallgatók tájékoztatást kapnak arról, hogy az óvodában a helyi óvodai program tanmenetében általában 10 tematikus egység található (szeptembertől – júniusig), minden hónapra egy átfogó megnevezéssel és jellemzéssel. A tervezés folyamán a tematikus egységeket csoportos megbeszélés folyamán kreatívan alkotják meg a hallgatók.

Téma: a hallgatók tájékoztatást kapnak arról, hogy az óvodában a témák a tematikus egységekhez kötődnek (heti lebontásban). Általában egy tematikus egységnél 4 téma található, kivétel a decemberi és a januári hónap, amikor a gyermekek általában 3 héten keresztül látogatják az óvodát a téli működtetés megszakítása miatt. A tervezés folyamán a csoportokban meghatározott tematikus egységekből kiválasztanak egyet, majd ehhez rendelik a témát.

Korcsoport: a hallgatók tájékoztatást kapnak arról, hogy az óvodai gyakorlatban az óvodapedagógusok azt az életkort jelölik meg, amely meghatározza a csoport összetételét, amely lehet homogén (azonos életkorú: 3-4; 4-5; illetve 5-6 éves gyermekek), illetve heterogén (3-6 éves gyermekek) – legtöbbször az egy csoportos óvodákban jelenik meg, de a több csoportos óvodában is beoszthatók a gyermekek az egyes csoportokba vegyes életkor szerint. A csoportbeosztásokért az óvodavezető a felelős. A tervezés folyamán a hallgatók eldönthetik, hogy milyen korcsoportot választanak (években kifejezve).

Dátum: a hallgatók tájékoztatást kapnak arról, hogy az óvodai gyakorlatban az az időszak jelenik meg, amelyhez kötődik a helyi óvodai program tanmenetében a téma. A tervezés folyamán a hallgatók felméri, hogy időegységben hova sorolható be az a téma, amelyet választottak, s az szerint határozzák meg.

Művelődési területek/alterületek: a hallgatók tájékoztatást kapnak arról, hogy ezen megfogalmazások szintén a helyi óvodai program tanmenetében található, mégpedig a meghatározott tematikus egységekhez rendelve, amelyekből szabadon választhatja ki az

óvodapedagógus azokat, amelyek leginkább követhetők a meghatározott témához tervezett tevékenységek megvalósítása folyamán. A hallgatók a tervezés folyamán szabadon választhatnak az aktuális óvodai állami programból felmérve azt, hogy a témában mely művelődési területek/alterületek tartalmazzák azon követelményeket, amelyek követhetők a témában. Ez az eljárás azért kerül alkalmazásra, mivel nem dolgoznak egy konkrét helyi óvodai programmal.

Követelmények: a hallgatók tájékoztatást kapnak arról, hogy az óvodai gyakorlatban a helyi óvodai program tanmenetében találhatóak, mégpedig a meghatározott tematikus egységekhez művelődési területekhez/alterületekhez rendelve. Az óvodapedagógusok és a hallgatók is az általuk kiválasztott művelődési területekhez/alterületekhez rendelt követelmények írják be terveikbe, amelyek leginkább követhetők a meghatározott témához tervezett tevékenységek megvalósítása folyamán.

Tevékenységek: a hallgatók tájékoztatást kapnak arról, hogy az óvodai gyakorlatban bizonyos gyermekközeli megfogalmazásokban jelennek meg, amelyek tükrözik a lényegét, amelyek keretén belül a gyermekek feladatokat végeznek (minden gyermek saját elképzelése és képessége szerint), a pedagógus pedig folyamatosan értékeli a gyermeki aktivitást, hozzáállást és az általa kitűzött nevelő-oktató cél elérésének szintjét, figyelembe véve az óvodai állami oktatási programból átvett követelményrendszert, amelyet az óvodáskor végéig szükséges teljesíteni a gyermeknek azon művelődési területen/alterületen belül, amelyet az óvodai állami programból kiindulva iktattak be az óvodapedagógusok helyi óvodai programjuk tanmenetébe. A hallgatók még a művelődési terület/alterület és a követelmény kiválasztása előtt beszélik meg, mely tevékenységek valósíthatók meg a témában, s valójában ehhez választják ki az előzőeket.

Nevelő-oktató célok: a hallgatók tájékoztatást kapnak arról, hogy az óvodai gyakorlatban az egyes (előzőleg kiválasztott) követelményekből (teljesítményi standardokból) kiindulva úgy határozza meg az óvodapedagógus, hogy azok konkrétak, reálisak, elérhetők, ellenőrizhetők, értékelhetők legyenek. Fontos figyelembe venni az adott korcsoport egyes tagjainak aktuális fejlettségi szintjét, hiszen ebben az esetben nem az életkorból indul ki az óvodapedagógus, hanem a pedagógiai diagnosztika eredményeiből, amelyek tükrözik minden egyes óvodás aktuális fejlettségi szintjét a meghatározott területeken belül. (megjegyzés: a 3 éves gyermek fejlettségi szintje is megfelelhet a 6 éves gyermek fejlettségi szintjének, ha olyan adottságokkal rendelkezik, vagy ingergazdag családi környezetből származik, viszont előfordulhat az is, hogy a magasabb életkorú gyermek bizonyos okoknál fogva alacsonyabb fejlettségi szintű). Amennyiben a gyermek nem éri el a meghatározott célt, lehetősége van az óvodapedagógusnak más tevékenység keretén belül az elkövetkezendő időszakban újra beiktatni. A nevelő-oktató célok meghatározásáért és eléréséért az óvodapedagógus a felelős. A hallgatók a meghatározott korcsoporthoz mérten fogalmazzák meg a nevelő-oktató célokat, természetese az általuk kiválasztott követelményből kiindulva, figyelembe véve a célmeghatározás szempontjait, hogy azok konkrétak, reálisak, elérhetők, ellenőrizhetők, értékelhetők legyenek.

Nevelő-oktató stratégiák: a hallgatók tájékoztatást kapnak arról, hogy az óvodai gyakorlatban és saját tervalkotásuk folyamán is szükséges figyelembe venni a nevelő-oktató célt és olyan eljárásokat tervezni, amelyek segítik a gyermeket a cél elérésében. A hallgatók magyarázatot kapnak azzal kapcsolatban, hogy előnyös olyan munkafolyamatokat tervezni, amelyek a gyermek közvetlen, tevékenységen belüli aktív részvételére irányulnak, ahol van lehetősége minden gyermeknek saját időütemben és képessége alapján tapasztalatot szerezni, illetve a már meglévő tapasztalatain az újabb megszerzett tapasztalatai alapján változtatni. Fontos a

társaival és az óvodapedagógussal való együttműködési lehetőségének biztosítása. Az óvodapedagógus az egyes tevékenységek folyamán az ösztönző, segítő, koordináló szerepet vállalja, segítve a gyermeket a feladat élményszerű, örömteli megoldásában a gyermek elégedettsége, személyiségfejlesztése érdekében.

Létszám szerinti szervezési módok: az óvodapedagógusok és a hallgatók egyaránt olyan tanulásszervezési módokat terveznek, amely az adott témában, az adott tevékenységhez és a meghatározott nevelő -oktató cél eléréséhez a legelőnyösebb. Természetesen egy tevékenység folyamán többféle létszám szerinti tanulásszervezés is váltakozhat. A hallgatók az elméleti felkészülés folyamán tájékoztatást kapnak arról, hogy az aktuális óvodai állami oktatási program három csoportja található: *frontális* (egész csoportos - a tevékenységben azonos időben – egyszerre jelen van a csoport minden tagja) ; *csopartos* (a tevékenység folyamán több kisebb csoportban dolgoznak a gyermekek, rotációszerű váltakozás is lehetséges az egyes feladatok elvégzésénél); és *egyéni* (a tevékenység alatt az óvodapedagógus csak 1 gyermekkel foglalkozik, természetesen más, önállóan megoldható tevékenységeket biztosítva az óvodai csoport többi tagjának).

Tanulási források: A hallgatók az elméleti felkészülés folyamán tájékoztatást kapnak arról, hogy a tevékenységben folytatott feladatmegoldáshoz szükséges eszközökről van szó, amelyeket az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt a nevelő-oktató folyamat szervezési szakaszában készít elő. Ezt követve gondolják végig, milyen eszközök szükségesek az általuk megtervezett tevékenységekhez.

Értékelés módja és eszközei: A hallgatók az elméleti felkészülés folyamán tájékoztatást kapnak arról, hogy ez a rész azon feltételezett módszerek (eljárások) és eszközök összességét jelenti, amelyekre a nevelő-oktató folyamat értékelési szakaszában lesz szükség, ahol értékel az óvodapedagógus és a gyermek is. Természetesen lehetőséget szükséges biztosítani az önértékelésre is [11].

Amint már említésre került, a szaknyelv használata lényeges úgy az óvoda tanítási nyelvén, mint államnyelven, hiszen a nyelvtörvény értelmében a más, mint államnyelvű intézményekben a dokumentumokat két nyelven kell deklarálni (így a nevelő-oktató terveket is), tehát szlovák nyelven és az óvoda tanítási nyelvén. Segítségül szolgálhat tehát az Állami Pedagógiai Intézet által kiadott táblázat, ahol a legfontosabb kifejezések megtalálhatóak mindkét nyelven [12], illetve a komáromi Selye János Egyetem Tanárképző Karán oktatók egy csoportja által megalkotott szlovák-magyar pedagógiai terminológiai kézikönyv is [13].

A tervezés kulcsfontosságú szerepet tölt be, lehetőséget, átgondolt felkészülést biztosít bizonyos témákhoz kötődő tevékenységek szervezéséhez, megvalósításához és értékeléséhez. Felhívjuk a hallgatók figyelmét arra, hogy a terv nyitott marad, az óvodapedagógus (illetve a hallgató pedagógia gyakorlata folyamán) a gyermekek igényeiből kiindulva, illetve a kialakult (előre nem várt) helyzetek kialakulása miatt bármikor megváltoztathatja, kiegészítheti, illetve néhány tervezett tevékenység akár ki is hagyhat. Mivel az óvodai tevékenységet vezető pedagógiai gyakorlat folyamán a hallgatók a tervezésen kívül a nevelő-oktató folyamat többi szakaszával is találkoznak szakmai elemzés útján vitatjuk meg audiovizuális eszköz használatával (amelyen egy komplex tevékenységet láthatnak) a szervezés, megvalósítás és az értékelés néhány lehetséges módját. Minden hallgató elmondhatja meglátásait, illetve megnyithatják az oktató koordinálásával a problematikus területeket. A megalkotott tervek bemutatásra kerülnek, amelyet szintén szakmai elemzés követ. Ezek után minden hallgató individuálisan kiválaszt egy tevékenységet, amelyhez megalkotja az írásos előkészületét, amely szintén bemuta-

tásra és megvitatásra kerül, az esetleges korrekció lehetőségével. Az előkészület szerkezetét a következő alfejezet részletezi.

Az írásos előkészületek szerkezete

Ahhoz, hogy a hallgató megszerezze és bővítse szakmai kompetenciáit a nevelő – oktató folyamat egyes szakaszainak megértését illetően – a tevékenység tervezését, szervezését, megvalósítását és értékelését, szükséges, hogy azokat átgondolja és segítségként írásban is rögzítse. Erre szolgál az írásos előkészület, amely szerkezetét és az egyes részek értelmezését a 2. táblázat szemlélteti.

2. táblázat: az egységesített írásos előkészület szerkezete

Dátum	A hallgató egy általa kiválasztott, tervezett tevékenység megvalósításához kötődő nap dátumát (a meghatározott héten belül, ami a nevelő-oktató tervben szerepel) írja be.
Korcsoport	A hallgató azon nevelő-oktató tervben megjelölt korosztályt írja be, amely alkotásának részese volt.
Tervezett létszám:	A hallgató a pedagógiai gyakorlat folyamán a csoportba beíratott gyermekek létszámát írja be, mivel előreláthatóan nem tudhatja sem az óvodapedagógus, sem a hallgató hány gyerek lesz jelen. Az oktatás folyamán a hallgató az általa meghatározott létszámot tünteti fel.
Tematikus egység	A hallgató a pedagógiai gyakorlat folyamán azon óvoda helyi programjának tanmenetében megjelölt tematikus egységet köteles beírni (amennyiben nem egyezett meg másként a gyakorlatot vezető óvodapedagógussal), ahol a gyakorlatát végzi. Az oktatás folyamán azon nevelő-oktató tervben megjelölt tematikus egységet írja be, amely alkotásában részt vett.
Téma	A hallgató a pedagógiai gyakorlat folyamán azon óvoda helyi programjának tanmenetében megjelölt témát köteles beírni (amennyiben nem egyezett meg másként a gyakorlatot vezető óvodapedagógussal), ahol a gyakorlatát végzi. Az oktatás folyamán azon nevelő-oktató tervben megjelölt témát írja be, amely alkotásában részt vett.
Tevékenység	A hallgató a pedagógiai gyakorlat folyamán a gyakorlatot vezető óvodapedagógussal beszél meg a tevékenység kiválasztását. Az oktatás folyamán azon nevelő-oktató tervben megjelölt - egy kiválasztott tevékenységet ír be, amely alkotásában részt vett.
Művelődési terület/alterület/alterület	A hallgató a pedagógiai gyakorlat folyamán azt a művelődési területet/alterületet írja be, amelyet a gyakorlatot vezető óvodapedagógus határoz meg (feltételezve, hogy a helyi óvodai program tanmenetéből indul ki). Az oktatás folyamán azon nevelő-oktató tervben megjelölt művelődési területet/alterületet írja be, amely alkotásában részt vett, és amelyet a csoport a kiválasztott tevékenységhez rendelt.
Követelmény	A hallgató a pedagógiai gyakorlat folyamán azt a követelményt írja be, amely a meghatározott művelődési területet/alterületet alatt található, amelyet a gyakorlatot vezető óvodapedagógus határozott meg (feltételezve, hogy a helyi óvodai program tanmenetéből indul ki). Az oktatás folyamán azon nevelő-oktató tervben megjelölt művelődési területet/alterületéhez rendelt követelményt írja be, amely

	alkotásában részt vett, amelyet a csoport a tervezés folyamán a hallgató által kiválasztott tevékenységhez rendelt.
Nevelő-oktató cél	A hallgató az előzőleg meghatározott követelményből kiindulva fogalmazza meg, úgy, hogy az megfeleljen a célalkotás kritériumainak (lásd az előző fejezetben leírtakat).
Nevelő-oktató stratégiák	A hallgató az általa megfogalmazott cél elérését segítő nevelő-oktató stratégiákat jelöli meg, amelyek a heti nevelő-oktató tervben szerepelnek, esetlegesen ezeket bővíti.
Létszám szerinti szervezési mód/ok	A hallgató az általa megfogalmazott cél elérését segítő, a tervezett nevelő-oktató stratégiákat legjobban alkalmazható szervezési módokat jelöli meg, esetlegesen ezeket bővíti.
Tanulási források	A hallgató azon eszközöket jelöli meg, amelyek segítik a tevékenység zökkenőmentes megvalósítását.
Az értékelés módja és eszközei	A hallgató azon értékelési módokat és eszközöket jelöli meg, amelyek segítik őt és a gyermekeket az értékelésben, úgy a folyamatot, mint a produktumokat illetően, beleértve az önértékelést is (kiindulhat a nevelő-oktató tervéből, de azokat bővítheti is).
MEGVALÓSÍTÁS:	
A tevékenység felvezetése	A hallgató részletesen írja le, milyen motivációs módot kíván alkalmazni, illetve milyen választási lehetőségeket biztosít a gyermekek számára.
A tevékenység folyamata	A hallgató részletesen írja le, hogy a megtervezett nevelő-oktató stratégiákat, eszközöket, tanulásszervezési módokat, hogyan szeretné alkalmazni, milyen választási és korrekciós lehetőségeket biztosít a gyermekek számára.
A tevékenység lezárása/értékelése	A hallgató részletesen írja le, hogyan zárja le a tevékenységet, illetve a megtervezett értékelési módokat és eszközöket hogyan szeretné alkalmazni, biztosítva a folyamat, a produktumok értékelését a gyermekek által, illetve az önértékelés lehetőségét. Ezen kívül részletezi azt is, hogy ő (mint jövőbeli pedagógus) milyen módon értékel és önértékel.

Remélhető, hogy amennyiben az összes módszertani jellegű tantárgy követelményévé válik az előkészület írása az egységesített szerkezet szerint, és természetesen annak szakmai elemzése, ahol a hallgatók felfedezhetik esetleges hibáikat, amelyeket korrigálhatnak, magabiztosabban készülnek majd fel akár a kötelező óvodai tevékenységet vezető gyakorlatra, a tantárgyi vizsgákra és az államvizsgára.

BEFEJEZÉS

A jövőbeli óvodapedagógusokat oktatók felelősségteljes feladatot vállaltak fel. A találkozásokon résztvevők megbeszélték, hogy a testnevelés, a zenei - és képzőművészeti nevelés módszertanát oktatók módosítják a programban meghatározott követelmények magyar nyelvű fordítását, ami a meglévő, jelenleg alkalmazott dokumentumban nem teljesen szakszerű. E területeken belül főleg a megfelelő szaknyelv beiktatása szükséges. A jelenlévő oktatók megegyeztek, hogy a módosított változatot és az egységesített nevelő – oktató tervek és előkészületek szerkezeteit már a következő akadémiai évben alkalmazni fogják az oktatás folyamán. Az effektivitás mérése a 2020/2021-es akadémiai évben valósul meg.

Feltételezhető, hogy amennyiben a módszertani jellegű tantárgyak keretén belül az oktatók megalapozzák a jövődöbéli óvodapedagógusok szakmai kompetenciáit a nevelő – oktató folyamat tervezését, szervezését megvalósítását és értékelését illetően, kellő önbizalommal folytatják tanulmányaikat, megelőzve ezzel a felsőfokú tanulmányaik elhagyását (akár az évközi vizsgák, akár az államvizsga sikertelensége miatt, vagy a kellő gyakorlatiasság megszerzésének hiányérzete miatt), ezzel is követve a Selye János Egyetem Tanárképző Karán belül tevékenykedő Ratio Pedagógiai Kutatócsoport egyik célkitűzését - a lemorzsolódás megelőzését [14, 15]. A lemorzsolódás napjaink felsőoktatásának egyik rendkívül aktuális kérdése, problémája. A fogalom értelmezése egyrészt igen egyszerű, iskolaelhagyást jelent, másrészt egy rendkívül sokszínű, több komponensből álló folyamat, jelenség. A fogalom többértékelése magában hordozza azt a tényt is, hogy a jelenség megoldása is egy komplex, több részletre, irányra kiterjedő folyamatnak kell, hogy legyen [16]. Az eredmények tükrében a hallgatók lehető leghatékonyabb, gyakorlatorientált képzése az egyik lehetséges terület, mely segítségével a hallgató kompetensé, felkészültté, ezáltal magabiztosabbá válik az óvodai gyakorlatban, ezzel is csökkentve az iskolaelhagyást, vagy a pályaelhagyást.

KÖSZÖNET

Köszönet a megbeszélésen részt vevő kollégáknak, akik szabadidejüket nem sajnálva aktívan vettek részt a találkozón, és felvállalták az egyes követelmények szükség szerinti szakszerű átfogalmazását magyar nyelven.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] ORSOVICS, Y. 2017. *Az alsó tagozatos zenei nevelés tanórákra való felkészülés megalapozása a Selye János Egyetem Óvó – és Tanítóképző Tanszékén.* In: *A Selye János Egyetem 2017-es Nemzetközi Tudományos Konferenciájának tanulmánykötete: "Érték, minőség és versenyképesség - a 21. század kihívásai" – Pedagógiai szekciók.* Komárno: Univerzita J. Selyeho – Selye János Egyetem, 2017, CD-ROM, p. 190-198. ISBN 978-80-8122-222-1.
- [2] *Zákon NR SR 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.* [cit. 25-06-2019] Dostupné: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-245#p11>
- [3] *Štátny vzdelávací program ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie.* 2008. Bratislava : Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, 2008. 180 s. ISBN 978-80-969407-5-2.
- [4] *Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie v materských školách.* 2015. Bratislava : ŠPÚ, 2015. [cit. 25-06-2019] Dostupné: <https://www.minedu.sk/novy-svp-pre-materske-skoly/>
- [5] *Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie v materských školách.* 2016. Bratislava : Raabe, 2016, 106 p. ISBN 978-80-8140-244-9.
- [6] NAGY, M. 2009. *Egészségfejlesztő iskolai oktatási program kialakításáról.* 2009. In: *Az iskolai és óvodai oktatási programok kialakításáról.* Komárno : Univerzita J.Selyeho, 2009. p. 17-51. ISBN 978-80-89234-79-0.
- [7] NAGY, M. 2011. *Természetszeretetre nevelés és egészségnevelés a szlovákiai közoktatásban, különös tekintettel a magyar tannyelvű képzés lehetőségeire.* In: *Együtt a környezetért.* Győr : Palatia Nyomda és Kiadó Kft., 2011, p. 73-92. ISBN 978-963-7692-35-2.
- [8] CSEHIOVÁ, A., TÓTH_BAKOS, A. 2016. *Music and Brain - Music Training Transfer.* INTED 2016 Proceedings : 10th International Technology, Education and Development Conference. - Valencia : IATED, 2016, p. 1726-1732. - ISBN 978-84-608-5617-7. - ISSN 2340-1079, USB kľúč, WoS.

- [9] TÓTH-BAKOS, A. 2016. *Music Education and Music Therapy*. INTED 2016 Proceedings : 10th International Technology, Education and Development Conference. - Valencia : IATED, 2016, p. 1643-1652. - ISBN 978-84-608-5617-7. - ISSN 2340-1079, USB kľúč, WoS.
- [10] KOVÁCS, GY. – BAKOSI, É. 2004. *Óvodapedagógia I*. Debrecen : 2004, 226 o. ISBN 963 430 924 0.
- [11] SZABÓOVÁ, E. 2018. *Személyiségfejlesztő nevelő-oktató tevékenységek az óvodában*. In: Orsovics, Y., Strédl, T., Szabóová, E., Vass, V. 2018. *A személyiségfejlesztés új kihívásai a nemzetiségi óvodákban és iskolákban*. Komárno : Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, 2018. p. 59-105. ISBN 978-80-8122-282-5.
- [12] *Metodický list na osvojovanie štátneho – slovenského jazyka v materských školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín*. [cit. 28-06-2019] Dostupné: [http://www.statpedu.sk/sites/default/files/nove_dokumenty/metodiky/metodicky%20list odbo_rne%20pojmy.pdf](http://www.statpedu.sk/sites/default/files/nove_dokumenty/metodiky/metodicky%20list%20odbo_rne%20pojmy.pdf)
- [13] HORVÁTH, K., NÉMETH, A., STRÉDL, T., SZABÓOVÁ, E., TÓTH BAKOS, A. 2015. *Szlovák-magyar pedagógiai terminológiaia kézikönyv. Slovensko-maďarská pedagogická terminologická príručka*. 1. vyd. Komárno : Selye János Egyetem - UJS, 2015, 132 p. ISBN 978-80-8122-160-6.
- [14] NAGY, M., SZABÓOVÁ, E., HORVÁTH, K., KANCSNÉ NAGY, K., TÓTH-BAKOS, A., ORSOVICS, Y., STRÉDL, T. 2018. *A lemorzsolódás okainak vizsgálata a harmadéves óvodapedagógus hallgatók körében*. In: Tóth, P., Maior, E., Horváth, K. (szerk.) *Kutatás és innováció a Kárpát-medencei oktatási térben.*: III. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia, Tanulmánykötet.3. Nagyvárad : Partiumi Keresztény Egyetem, 2018. ISBN 978-963-449-115-6, 903-929. o. [CD-ROM].
- [15] HORVÁTHOVÁ, K. 2019. *A felsőoktatás előtt álló kihívások a pályaaorientáció megközelítéséből*. In: Berghauer-Olasz, E., Gávriljuk, I., Hutter,É. (szerk.) *A köz – és felsőoktatás előtt álló kihívások a 21. században Kelet-Közép – Európában az oktatási reformok tükrében*. Ungvár : RIK – U, 2019, p. 135-157. ISBN 978-617-7692-33-0.
- [16] TÓTH-BAKOS, A. 2018. *A lemorzsolódás-kutatás pilot vizsgálatának eredményei a Selye János Egyetemen*. In: Tóth, P., Maior, E., Horváth, K. (szerk.) *Kutatás és innováció a Kárpát-medencei oktatási térben.*: III. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia, Tanulmánykötet.3. Nagyvárad : Partiumi Keresztény Egyetem, 2018. ISBN 978-963-449-115-6, 903-929. o. [CD-ROM].